

एका डॉक्टरची कोविडकथा

डॉ. आबाजी परब
डॉ. नितीन मोरे

एका डॉक्टरची कोविडकथा

डॉ. आबाजी परब

शब्दांकन: डॉ. नितीन मोरे

ई साहित्य प्रतिष्ठान

एका डॉक्टरची कोविडकथा

हे पुस्तक विनामूल्य आहे

पण फुकट नाही

या मागे अनेकांचे कष्ट व पैसे आहेत

हे वाचल्यावर खर्च करा ३ मिनिट

१ मिनिट : लेखकांना फोन करून हे पुस्तक कसे वाटले ते कळवा

१ मिनिट : ई साहित्य प्रतिष्ठानला मेल करून हे पुस्तक कसे वाटले ते कळवा.

१ मिनिट : आपले मित्र व ओळखीच्या सर्व मराठी लोकांना या पुस्तकाबद्दल
अणि ई साहित्यबद्दल सांगा.

असे न केल्यास यापुढे आपल्याला पुस्तके
मिळणे बंद होऊ शकते.

दाम नाही मागत. मागत आहे दाद.

साद आहे आमची. हवा प्रतिसाद.

दाद म्हणजे स्तुतीच असावी असे नाही. प्रांजळ मत, सूचना, टीका, विरोधी मत यांचे स्वागत आहे. प्रामाणिक मत असावे. ज्यामुळे लेखकाला प्रगती करण्यासाठी दिशा ठरवण्यात मदत होते. मराठीत अधिक कसदार लेखन व्हावे आणि त्यातून वाचक अधिकाधिक प्रगल्भ व्हावा, आणि अखेर संपूर्ण समाज एका नव्या प्रबुद्ध उंचीवर जात रहावा.

एका डॉक्टरची कोविडकथा

लेखक: डॉ. आबाजी परब

Mob: +91 98210 65557

Email - dralparab1@gmail.com

शब्दांकन: डॉ. नितीन मोरे

Mobile No. 98209 37490, 98696 73415.

Email - drnmore@yahoo.com

या पुस्तकातील लेखनाचे सर्व हक्क लेखकाकडे सुरक्षित असून पुस्तकाचे किंवा त्यातील अंशाचे पुनर्मुद्रण वा नाट्य, चित्रपट किंवा इतर रूपांतर करण्यासाठी लेखकाची लेखी परवानगी घेणे आवश्यक आहे. तसे न केल्यास कायदेशीर कारवाई होऊ शकते.

This declaration is as per the Copyright Act 1957. Copyright protection in India is available for any literary, dramatic, musical, sound recording and artistic work. The Copyright Act 1957 provides for registration of such works. Although an author's copyright in a work is recognised even without registration. Infringement of copyright entitles the owner to remedies of injunction, damages and accounts.

प्रकाशक: ई साहित्य प्रतिष्ठान

www.esahity.com

www.esahity.in

esahity@gmail.com

प्रकाशन : १५ ऑक्टोबर २०२०

©esahity Pratishthan® 2020

विनामूल्य वितरणासाठी उपलब्ध.

- आपले वाचून झाल्यावर आपण हे फॉरवर्ड करू शकता.
- हे ई पुस्तक वेबसाईटवर ठेवण्यापुर्वी किंवा वाचनाव्यतिरिक्त कोणताही वापर करण्यापुर्वी ई साहित्य प्रतिष्ठानची-लेखी परवानगी घेणे आवश्यक आहे.

डॉक्टर आबाजी परब

व्यवसायाने असलेले भूलतज्ञ डॉक्टर आबाजी परब सध्या मुंबईतील प्रतिष्ठित रूग्णालयात सेवारत आहेत. त्यांचा साहित्यिक वाचनाचा व्यासंग दांडगा आहे. शास्त्रीय व इतरही संगीताची विशेष आवड असून बागकाम, देशीविदेशी प्रवास तसेच दऱ्याखोऱ्यातील ट्रेकिंग हे त्यांचे छंद आहेत. मार्च महिन्यात कोरोनाशी पडलेल्या गाठीनंतर आलेल्या अनुभवांचे वर्णन हा त्यांचा लिखाणाचा प्रथमच प्रयत्न आहे.

Mob: +91 98210 65557

Email - dralparab1@gmail.com

डॉ. नितीन मोरे

डॉ. नितीन मोरे हे व्यवसायाने डॉक्टर असून वसई, मुंबई येथे श्वसनरोग तज्ञ म्हणून सुप्रसिद्ध आहेत. त्यांना मराठी व इतर भाषा विषयांची आवड असल्याने त्यातूनच लिखाणाची आवड निर्माण झाली. सामान्यतः आजूबाजूच्या दैनंदिन घटनांतील विसंगती व त्यातून निर्माण होणारा विनोद हा त्यांचा आवडता विषय आणि त्यातून उपरोधात्मक लिखाण आणि मर्मभेदी टिप्पणी करण्यात ते माहीर आहेत. त्याचबरोबर आजूबाजूच्या व्यक्तीमधले नेमकेपण हेरून त्यावरही ते हीतात. त्यांच्या लेखनाचा कॅनव्हास नवनवीन प्रयोगांतून कायम विस्तारत असतो. त्यात पत्रलेखन, विज्ञानकथा, कहाण्या, नाटके, एकांकिका, नाट्यछटा, प्रेमकथा हे सर्व असते.

नेहमी दिवाळी अंकातून डॉक्टरांच्या विनोदी कथा प्रकाशित होत असतात. ई साहित्यवर त्यांचे हे सव्विसावे पुस्तक प्रकाशित होत आहे. त्यांचा स्वतःचा असा एक वाचकवर्ग आता निर्माण झाला असून तो त्यांच्या पुस्तकांची वाट पहात असतो.

Mobile No. 98209 37490, 98696 73415.

Email - drnmore@yahoo.com

एका डॉक्टरची कोविड कथा

लेखक

डॉ. आबाजी परब

शब्दांकन: डॉ. नितीन मोरे

1

मार्च २०२०

दिवस कोरोनाचे आहेत.

कुणाचे भाग्य कसे नि कधी फळफळेल सांगता थोडीच येते? अर्थात व्हॉटस्याप युनिव्हर्सिटीत कोरोनाचे भाकित कित्येक दिवसांआधी आणि काही ठिकाणी तर कित्येक दशकां आधी झाल्याचे जनशिक्षण घेऊन झालेले माझे. कोरोना नामक अर्धजीवी सूक्ष्म जंतू त्याच्याहून अजस्र पटींनी मोठ्या माणसाच्या जिवावर उठलेल्यासही आता दोनेक महिने उलटून गेलेले. सगळी सरकारे नि आरोग्य यंत्रणा काही आंधळ्यांनी हत्ती पहावा तसा त्याचा माग काढण्यात गुंतलेली. कित्येक देशांनी त्याला 'हुं.. इन्फ्ल्यूएंझा कुठचा' म्हणून मोडीत काढायचे ठरवलेले.. आणि त्याच जंतूने त्या देशांनाच मोडीत काढण्याची तयारी चालवलेली.

तर हा कोरोना चांगलाच जोरात जगभर हातपाय पसरतोय.. त्याचे भाग्य फळफळतेय..

वर्षाच्या शेवटच्या आठवड्यात सिनेमा रिलीज करून फिल्मफेअरवर हक्क सांगण्याचा बॉलिवुडी कावा हा विषाणू कुठे शिकला असेल? तसेही हा 'मेड इन चायना.. घेतल्याशिवाय जाईना' असल्याचे सगळे कानीकपाळी ओरडून सांगत तर होते.. आधीही आणि आताही.. अगदी ट्रंपतात्याही आज त्याच मताचे आहेत. तर डिसेंबरच्या शेवटच्या आठवड्यात जन्मून कोविड २०१९ म्हणून बारसे करवून घेतलेल्या विषाणूशी इतक्या लवकर २०२०च्या मार्चमध्ये माझी भेट घडेल असे वाटले नव्हते!

मुंबईतल्या 'इंद्रधनू हॉस्पिटल'च्या ऑपरेशन थिएटरात कधी त्याचा प्रसाद मिळेल अशी अपेक्षा नव्हती माझी. इंद्रधनू हॉस्पिटल ही माझी कर्मभूमी. इंद्रधनुष्यासारखेच सप्ततारांकित आणि जन-मनात नामांकित. सप्ततारे म्हणजे सर्व अॅडवान्स्ड सोयी सुविधा युक्त असे माझे हॉस्पिटल. गेली तीस वर्षे तिथे मी भूलतज्ञ (एँनस्थेटिस्ट) म्हणून कामाला आहे. तिथेच घडले हे रामायण. म्हणजे झाले इतकेच की एका कुठल्याशा कोविडाने आसमंतात आपल्या-कडील जंतूंचा शिडकावा केला .. कुणाच्या नकळत. जे जे आपणाकडे आहे ते इतरांस द्यावे अशा विचारांनी.. ते ही कुणाला पत्ता लागू न देता. त्या नंतर मात्र त्या कोविडाचा पत्ता लागलाच आणि हॉस्पिटलाची दारे बंद झाली. एक सुशिक्षित डॉक्टर तात्पुरता

बेरोजगार होऊन घरी बसला! त्याच्या बरोबर हॉस्पिटलातले शंभर दीडशे जणही. आणि त्याला आपल्या शरीरात शिरलेल्या या विषाणूच्या अस्तित्वाचीही जाणीव नव्हती..

पुढे काय?

कोरोना असाच आहे! निर्गुण निराकार म्हणा की आपल्या आजूबाजूच्या हवेसारखा आहे म्हणा.. तो आहे.. ती आहे.. पण दिसत मात्र नाहीत. एखाद्या लबाड बालकासारखा तो लपून बसतो. वेगवेगळ्या पृष्ठभागावर दिवसेंदिवस चिटकून कुण्या मनुष्याच्या शरीरात शिरून उद्धाराची वाट पाहात बसतो. वेगवेगळे शास्त्रज्ञ हा कुठे किती काळ वाट पाहात तग धरून शकतो याचा हिशेब लावण्यात गुंतलेत जगभर आणि सगळ्यांना वाकुल्या दाखवत हे कोरोना महाशय बिनधास्त संचार करताहेत दुनियाभर. एका देशातून दुसऱ्यात जायला माणसास भले लागत असेल पासपोर्ट निव्हिसा.. पण हे कोरोना महाशय कुठल्याही पृष्ठभागावरून विनातिकीट प्रवास करून जग पालथे घालायला निघालेत! आणि सगळे हात धुवून त्याच्या मागे.. हा कुठल्या वाहनानी प्रवास करतो बघायला. तसा हा ही शिरला असणार माझ्या नाका तोंडात. अर्थात हा कधी हवेत तरंगत काही तास झोके घेत झुलतही राहतो यावर शास्त्रज्ञांचे तोवर एकमत झालेले.. एरोसॉल म्हणतात त्याला..

भलेही कोविडाची झेप तीन फुटांपर्यंत असो. आमच्या हॉस्पिटलच्या आसमंतात तो कितीकाळ तरंगत राहात कदाचित माझ्या शरीरात शिरला असेल.. की मीच माझ्याच हाताच्या बोटांनी त्याला शरीरात पासपोर्ट नि व्हिसा देऊन बोलावले असेल.. फोमार्ईट्स म्हणे.. कुणास ठाऊक. पण कोविडजी शरीरात मजेत वास्तव्य करून होते हे खरे काही दिवस. आणि त्याच्या अस्तित्वाची चाहूल न लागता मी ही मजेत होतो.

शंभरेक वर्षांनंतर आलेले हे पॅनडेमिक. आम्ही आजवर काय काय नाही पाहिले याच आयुष्यात? ९२च्या दंगली पाहिल्या, मुंबईतले ट्रेन मधले बाँबस्फोट पाहिले, मुंबईवरचा अतिरेकी हल्ला पाहिला, अमेरिकेवरचा हल्ला पाहिला, महापुरात बुडालेली मुंबई पाहिली.. आता आमच्या आधीच्या पिढीनेही न पाहिलेले पॅनडेमिकही पाहतोय आता. शंभरीखालच्या जगाच्या कुठल्याही नागरिकाच्या आयुष्यातले हे पहिलेच या स्केलचे पॅनडेमिक. त्यामुळे चाचपडतच सगळे सुरू आजूबाजूला. अगदी वैद्यकीय विश्वातही मतमतांतरे या विषाणू बदल. जेवढी माहिती कमी तितके त्या विषयातले तज्ञ जास्त! त्यामुळे बिगर वैद्यकीय तज्ञांचीही कमी नाही या विषाणूच्यावर उतारा मिळावा म्हणून. अगदी WHO ही रोजच्या रोज एकमेकांना काट देणाऱ्या सूचना देतेय.. सगळे

डॉक्टरलोक असा आहे होय हा कोविडभाऊ म्हणून चिंताग्रस्त होऊन त्याला समजून घ्यायच्या प्रयत्नात आहेत.. आणि आम्ही बिनधास्त आमच्या ऑपरेशन्समध्ये पेशंट्ना गुंगी देण्यात गुंग आहोत. कोरोना आमच्यावर हल्ला चढवतोय गनिमीकाव्यानी.. त्याने शरीरात घर करायला घेतलेय नि मी अनभिज्ञ .. अज्ञानात सुखी.

व्हायचे ते झाले. कोविडाक्रमणानंतर हॉस्पिटलच बंद झाले नि वर म्हटले तसा सुशिक्षित बेरोजगार मुक्ती दिनाची वाट पाहात घरी बसला! आणि मुक्ती दिन जवळ आला! घरच्यांनी सुटकेचा निश्वास सोडला. बायकोने 'सुटले बाई' म्हटल्याचे या कानांनी ऐकले मी. आणि माझ्यात आजवर कोविडी लक्षणे नसल्यामुळे तो निश्वास असावा हा आजही माझा पक्का समज आहे! या चार दिवसांत मी काय काय नाही केले? अगदी कोविडी प्राणायाम म्हणा! सर्वात महत्त्वाचा म्हणजे विचार केला!

या अवलक्षणी कोविड बाळाची नवनवीन लक्षणे जाहीर होत होती. पाळण्यात असल्यापासूनच हा महा खोडकर. लक्षणे असतीलच तर ठीक पण कित्येकदा बिना लक्षणांचा ही राहतो म्हणे

शरीरात. तरीही त्या दिवसांत विचारात व्यापून राहिलेल्या कोरोनाची लक्षणे शोधत राहिलो. कुणी म्हणे ताप येईल.. तो येतोय का याची चाचपणी झाली. घसा दुखतोय का? नाही अजून.. दम? तो तर शक्यच नाही! बायको सुग्रास जेऊ घालतेय.. अर्थात भूक नाही मंदावलीय नि चव व्यवस्थित कळतेय .. भातावरच्या साजूक तुपाचा वास मस्त येतोय! छे! कोरोनाची चव जाते.. वास जातो.. भूक मरते.. नाहीत यातली कुठलीच लक्षणे! आपुलाच वाद आपणासी घालत बसलो रोज. लहानपणापासूनच मला व्यायामाची आवड. आजही 'मस्क्युलर आबा' म्हणून फेमस आहे मी. आमचे चावट मित्र तर पेशंट नुसता मला पाहूनच बेहोष होतो म्हणतात.. अशा माझ्या वाटेला कोरोना? छे!इम्पॉस!

पण परत हॉस्पिटलात जायचे तर कोविडचा निगेटिव्ह पासपोर्ट हवाच.. त्यासाठी नाकातोंडातला स्वाब देणे आले.. कोविडाक्रमण माझ्यावर शक्यच नाही.. खात्री होती माझी. पण काही दिवसातच हा भ्रमाचा भोपळा फुटायचा होता! नि त्या सूक्ष्मातिसूक्ष्म अर्धजीवी कोरोनाची शरीरात वस्ती झाल्याचे डोमिसाईल हाती पडायचे होते!

मला आठवतंय मेडिकलच्या अॅडमिशनला डोमिसाईल सर्टिफिकेट लागायचे आम्हाला. पस्तीस एक वर्षापूर्वी आम्ही लावलेली ओल्ड कस्टम हाऊस समोर लाईन त्याच्याकरता. मोठ्या मुश्किलीनं एप्रिल-मेच्या उन्हाळ्यात लायनी लावून मिळायचे ते आम्हाला. आणि इकडे ह्या कोविड बाळाला ते आयते मिळतेय! माझ्या नाकातोंडात घर करून बसलेल्या कोविडाचा शोध घ्यायचे ठरले ते हॉस्पिटल परत सुरू करण्याआधी. तोवर काही दिवस घरातील क्वारंटाईन डे! अगदी व्हलेंटाईन डे च्या धर्तीवर. बायको नि मुलं पण घरात. इथे बायकोला 'बी माय क्वारंटाईन' म्हणायची सोय मात्र नाही!

कोरोनाची भीती का वाटते सगळ्यांना? आयसोलेशन नि क्वारंटाईन.. माणूस एकटेपणाला भित्तो. एकाकीपणाला भित्तो. दुसऱ्या एका हॉस्पिटलात आयसीयूत कामाला असणारा सीनियर डॉक्टर.. एक महिन्यात घरी गेला नाहीए.. घरच्यांना त्याच्यामुळे काही होऊ नये म्हणून. बायको पोराना भेटला नाहीए. आजवर तो कोरोनापासून बचावलाय.. पण उद्याचा काय भरवसा.. त्यातही तो

एकटाच राहणार आहे.. हॉस्पिटलात ॲडमिट झाला कुणी की त्याच्या आजूबाजूस फिरकू देत नाहीत कुणा नातेवाईकास. सारे काही फोनवर बोलणे चालणे. आजाराहूनही ह्या एकटेपणाची भीती जास्त असावी. तर असा काही दिवस एकांतवासात घरी होतो. मागे लोक असे घरी विचारात पडले की आढ्याकडे नजर लावून बसत. मुंबईल्या फ्लॅटमध्ये कुठे असणार हे आढे? तेव्हा मोबाईल नि त्यातल्या कोविड न्यूजवर नजर लावून बसलो. रोजच्या रोज माहितीचा मारा होतोय. कुणी काही म्हणतोय तर कुणी काही.

कुत्रा पाळणाऱ्यांच्या घरी गेलो तर एक वाक्य कायम ऐकायला येते.. 'घाबरू नका.. काही करत नाही तो!' तसा चीन सांगतोय.. घाबरू नका .. दोन तीन टक्केच आहे मॉर्टॅलिटी! काही नाही हो करणार हा कोविडबाळ. नुसता दोनचार दिवस ताप आणेल.. खोकला आणेल नि जाईल निघून आपल्या वाटेने. तर दुसऱ्या कुणीकडून त्या उलट ऐकायला येतेय.. महामारीच नाव त्याचे. व्हिडिओ गेममध्ये पोरं कशी बंदुकीने टिपतात एकेकाला तसा टिपत जाईल तो. स्वतः डॉक्टर असल्याचा हा एक मोठाच तोटा म्हणायचा. दोन्ही बाजूंचे ऐकले तरी आजाराच्या स्वरूपाबद्दल तर वैद्यकीय माहिती कळतेच स्वतःला आणि नको असताना वळते देखील. थोडक्यात कोविडपासून बचाव हाच त्याच्या पासून

वाचण्याचा उपाय एवढे सारे कळत होते वाचून. आणि नाकातला स्वाब घेऊन गेले ते नि तो निगेटिव्ह यावा म्हणून देव पाण्यात ठेवण्यावाचून दुसरा उपायच राहिला नाही माझ्याकडे.

हा एक आणखी मुद्दा. कितीही विज्ञानाची कास धरली ना तरी अशा संकटाच्यावेळी आठवतो तो देवच. रामरक्षा पाठ असण्याचा फायदा झाला मला तो इथे. रामनामाचा महिमा अगाध आहे. लहानपणी पाठ केलेली रामरक्षा आणि मारूती स्तोत्र आजही मुखोद्गत आहे मला. रिपोर्ट येईतोवर त्याचे पठण करत बसणे एवढेच हाती होते.

स्वाब घ्यायची पण एक गंमत होती. गंमत म्हणायचे ते उगाच गंमत म्हणून! दिवसांमागून दिवस लोकांच्या नाकातोंडात कापसाच्या काड्या घुसवून स्वाब घेणारे, अंतराळ वीरासारख्या पोशाखातले टेक्निशियन्स नि लॅब वाले आणि त्यांच्या समोर आवासून बसणारा कोविड संशयित. त्या एकेका स्वाब बरोबर नि त्याच्या येणाऱ्या रिपोर्ट बरोबर वाढत जाणारा कोविडचा आकडा नि त्या आकड्यात अडकणारे विविध वयातील नि वर्गातील कोविडी पेशंट्स. स्वाबसाठी काडी खुपसली गेली नि जीव

रस्ताळला माझा. डॉक्टर म्हणून आणि अॅनेस्थेटिस्ट म्हणून नाकातोंडात नळ्या घालायची सवय माझी. त्या आधी लोकल देतो आम्ही. तरीही काही पेशंट आ ऊ वगैरे किंचाळतातच.. तसाच किंचाळत बाहेर पडलो नि तडक घरी आलो.

माझ्या हॉस्पिटलातील एक्सपोजरला काही दिवस उलटून गेलेले. मला लक्षणे तर काही नाहीत. हा स्वाब निगेटिव्ह आला की दोन दिवसांनी परत मी माझ्या कर्मभूमीवर म्हणजे ऑपरेशन थिएटरात. डॉक्टर असण्याची ही एक गंमत असते. कितीही म्हटले की पेशंट मॅनेज करण्याचे डे इन डे आऊट टेन्शन तरी त्यापासून दूर राहणे कठीण. हे टेन्शन तर अॅनास्थेटिस्टला जास्तच. पेशंटला बेशुद्ध करून परत व्यवस्थित शुद्धीवर आणणे, त्यात गोंधळ होऊन चालायचे नाही .. 'डू नो हार्म' हे पहिले प्रिन्सिपल. त्याचे अर्थात टेन्शन असतेच. पण त्या टेन्शनचीही एक गंमत असते. तर आता रिपोर्ट निगेटिव्ह आला की लवकरच हॉस्पिटल सुरू आणि मी परत त्याच कामावर, पेशंट्सना बेशुद्ध करण्याच्या. घरी बिनकामाचा मी कित्येक वर्षात बसलो नसेन, कधी सुटी घ्यायची तर त्यासाठी लागते मोठे प्लॅनिंग आणि आता सक्तीच्या विश्रांतीवर बसलोय घरी. कंटाळा आणि टेन्शन .. आणि लवकरात लवकर कामाला लागणे हाच त्याच्यावर इलाज.

ते रिपोर्टच्या वाट पाहण्याचे दोन दिवस सरले. लॅबवाल्यांनी बीएमसीला कळवले, त्यांनी तत्काळ ॲक्शन घेत फोडला तो बातमीचा बाँब..

होय! माझ्या व्यायामाने कमावलेल्या नि शिस्तशीरतेने नि खाण्यापिण्यावरच्या कंट्रोल मधून जपलेल्या शरीरात नो एंट्रीचा बोर्ड ओलांडून कोविडचा विषाणू शिरलेलाय. नाकारतोंडात वसतीला आहे तो. त्याच्या मुळे त्रास काहीच नाही अजून. पण छुपा रूस्तुम तो. कधीही कसाही चढवू शकेल तो हल्ला नि मारेल माझ्या आरोग्यावर डल्ला.

रिपोर्ट आला नि आजवरच्या माझ्या ब्रेव्ह फ्रंटचा बांध फुटला.. बांध फुटला म्हणजे डोळ्यांत पाणी आले नि डोके गुडघ्यात घालून विमनस्क मी बसलो असे नाही झाले काही. डॉक्टर म्हणून ही रिस्क तर असतेच. आधीही असायचीच. मध्ये स्वार्ईन फ्लू असायचा, मग साथीचे रोग असतात आणि सदाबहार म्हणावा असा बारमाही टीबी तर कधीही 'डॉक्टर माझ्या साथीला' म्हणत शिरकाव करू शकतो. त्या सगळ्यांची सवय आहे..

त्यांच्यापासून आजवर बचावत आलोय मी. अगदी एच आय व्ही जोमात असायचा तेव्हाही सुईच्या जखमेची भीती असायचीच. पुढे त्याचीही सवय झाली. ती भीती नाहीशी झाली एच आय व्ही तिथेच राहिला तरीही. मग या कोविडला का घाबरावे?

एकतर आजार नवीन. त्यात वैद्यकीय विश्वातच त्याबद्दल नक्की माहिती नाही. त्यावर नक्की असा उपचार नाही आणि सर्वात महत्त्वाचे म्हणजे एकाएकी पेशंटची कंडीशन खराब होऊ शकते. सकाळी बसलेला पेशंट दुपारी व्हेंटिलेटरवर नि रात्री देवाघरी असा सुपर फास्ट प्रवास करू शकतो. सगळ्याच पेशंट्स मध्ये नाही पण पन्नाशी पलीकडल्यांत तर नक्कीच शक्यता जास्त. वयाची पन्नाशी गाठली पाच वर्षांपूर्वी तेव्हा मोठया थाटात अर्धशतक झाले म्हणून बॅट उंचावून देवाच्या पॅव्हिलियनकडे अभिवादन केलेले. आता थेट देवाचे बोलावणे येते की काय? क्षणभरातली भीती त्यानंतर ट्रान्सफर झाली दुसऱ्याच क्षणी ती घरातल्या सर्वांकडे. आजवर घर म्हणजे सुरक्षित आसरा होता त्यांच्यासाठी, त्याच आसऱ्यात मी कोविडला तर आणून ठेवले नाही ना? माझ्या हॉस्पिटलच्या कामातून हा सूक्ष्म जंतू लपूनछपून येऊन तर बसला नसेल कुठल्यातरी पृष्ठभागावर? नशिबाने त्यांच्या पैकी कुणालाच मेडिसीनचा गंध नाही. अज्ञानातले सुख त्यांना मिळतेय याचाच

आनंद होता. नाहीतर मोड्स ऑफ ट्रान्समिशन, इन्फेक्टिव्हिटी नि चान्सेस ऑफ कॉन्टॅक्टस् डेव्हलपिंग इलनेस यावर खल करत बसले असते सगळे. आणि मी माझ्या एकट्याच्या खोलीत.. सारे काही विलग ठेवून. अशा वेळी पाठीवर ठेवून 'लढ' म्हणणारा हात हवा.. पण त्या हाताला स्पर्शातून कोविडचे संक्रमण होईल म्हणजे त्या स्पर्शालाही पारखा झालेला मी. त्यात घरातील कुणाला झाला असेल माझ्या मुळे तर.. त्यांच्या पाठीवर हातही मी नाही ठेवू शकणार..

जगात कशाचाही वेग मनोवेगाहून जास्त नसणार. बीएमसीतून फुटलेली बातमी आणि माझ्या मनातले हे विचार यात काहीच क्षण गेले असावेत ..

काल परवा कोविड स्टॅटिस्टिक्स पाहणारा मी आता त्या आकडेवारीतला एक भाग बनला होतो. रात्री कोरोना अपडेट्स येतील टीव्हीवर, त्यात जगभरातल्या आकड्यांतला एक.. मी आहे.. विचार मोठाच मानसिक खच्चीकरण करणारा..

आता यापुढे वैद्यकीय दृष्टीने कोरोनाला पाहायला हवे.. तीन टक्के डेथ रेट म्हणजे सत्याण्णव टक्के सर्वायव्हल .. वीस टक्के सीरियस आजार म्हणजे ऐंशी टक्के नॉन सीरियस आजार.. ग्लास अर्धा रिकामा की अर्धा भरलेला .. फरक दृष्टिकोनाचाच..

रात्री बसून कोरोनाचे अपडेट्स वाचत राहिलो..

कोरोनाने माझा बचाव तर भेदला आणि तो गोल पोस्टमध्ये पोहोचला. एक विरूद्ध शून्य लढाई सुरू तर झाली.

आता पुढे काय?

सारे काही सरकारी नियमानुसार. म्हणजे पॅनडेमिक न पसरण्यासाठी सरकारी गाइडलाइन्स पाळायलाच हव्यात. लॉकडाऊनला ऑलरेडी तीन आठवडे उलटून गेलेले. जगज्जेत्या नेपोलियन वा सिकंदराच्या थाटात जग पादाक्रांत करत चाललेला कोरोनाचा सूक्ष्म नि अदृश्य विषाणू. त्याचा तो अश्वमेधाचा घोडा अडवण्याच्या प्रयत्नात इकडची सगळी राज्ये. केरळासारख्या राज्याने आजवर घालून दिलेला धडा, पण अखल्या केरळाच्या निम्मी लोकसंख्या एकट्या बडी बाका मुंबई नगरीत सामावलेली. तिथे कोरोनाला मोकळे रान तर मिळणारच होते. त्यामुळे देशात अग्रगण्य असा महाराष्ट्र आणि त्यातही ही मुंबापुरी. त्यात पुढे चाललेला कोविड आणि त्यामागे 'हात धुवा रे सगळ्यांनी' असे आवाहन करत मागे लागलेली सारी सरकारी आणि आरोग्य यंत्रणा.

त्यात ह्या कोविडला अटकाव करायची स्ट्रॅटजी म्हणजे पेशंटला कुठेतरी एकांतवासात ठेवणे आणि दोन आठवड्यात विषाणूचा अंत होण्याची वाट पाहाणे. कोरोनावर विशेष उपचार नाहीत. जे आहेत ते कितपत खात्रीलायक आहेत हेच वैद्यकीय विश्वास ज्ञात नाही. फारच श्वसनास त्रास झाला तर पेशंटला श्वासाचा सपोर्ट देणे इतपत उपचार होतो. प्राणवायूचा पुरवठा करत राहणे आणि विषाणूच्या अंताची वाट पाहाणे याहून जास्त करण्यासारखे आहे तरी काय? सर्वात महत्त्वाचे म्हणजे पेशंटच्या संपर्कात आलेल्या कुणासही.. त्याच्या घरच्या लोकांपासून ते वॉर्डबॉय, सिस्टर्स नि डॉक्टर या सर्वांना त्याचा संसर्ग होऊ नये याची काळजी घेणे..

पॅनडेमिक म्हणजे जगभर पसरलेला एखादा आजार. संसर्गजन्य आजार असा हाहाःकार माजवतात अधूनमधून. पण आजवर इतक्या मोठ्या प्रमाणात झालेले पाहिले नव्हते कुणी. त्यात हा नवा विषाणू. नवा म्हणजे आजवर मनुष्याच्या शरीरात न शिरलेला. एखाद्या जंतूच्या संपर्कात माणूस आला की शरीराची प्रतिकार यंत्रणा कामाला लागते. मग त्या जंतूशी लढाई सुरू होते. जंतू जुना असेल तर प्रतिकार यंत्रणेची मेमरी कामी येते. पण ब्रँड न्यू ब्रँडच्या चायनीज व्हायरसपुढे हे सारे कुचकामी. कारण मेमरीत हा डेटा साठवलेलाच नाहीए आजवर. थोडक्यात कोरोनाशी शरीराची

लढाई म्हणजे संन्याशाच्या लग्नाला शेंडीपासून तयारी! त्यामुळे मुळात प्रतिकारशक्ती कमी असणारा त्याच्यापुढे कमजोर पडण्याची शक्यता जास्त. आजवर मी विशेष आजारी न पडणारा. प्रकृतीचे मुलद्रव्य बहुधा मजबूत असावे. आता हा कोरोनाचा डाव त्याच्यावर उलटवणे आले. अशातशाने हार मानणारा मी नव्हे. जंगी लढाई तर होणार आणि होणारच.

रिपोर्ट तर आला. आता बीएमसी संपर्कात होती. अॅडमिट करून इलाज गरजेचा होता.. त्यांच्या गाइडलाइन्सनुसार. मला तर लक्षणे कोणतीच नाहीत. जुन्या लोकांच्या भाषेत.. 'मला काय धाड भरलीय' म्हणावे अशी प्रकृती. पण सरकारी गाइडलाइन्स पॅनडेमिकनुसार बनलेल्या. त्यात एखाद्या व्यक्तीच्या इच्छेने इलाज नाही होत. त्यामुळे लवकरच कुठल्या तरी हॉस्पिटलात अॅडमिट होणे आले!

'अॅडमिट' शब्दाला सारेच घाबरतात. एकदा अॅडमिट झालो की सगळ्या नाड्या हॉस्पिटलच्या हाती. डॉक्टर ठरवणार तसे तपास नि औषधे आणि मॅनेजमेंट ठरवेल तितके हॉस्पिटलचे बिल! दोन्ही गोष्टी तशा छातीत धडकी भरवतील अशा. पण समोर कोरोना आहे.. त्याचा पाडाव करायचा तर हे करणे भाग आहे!

अॅडमिट व्हायला फोन तर आला बीएमसीचा.. पण-

मुंबईतल्या कोरोनाच्या घोडदौडीमुळे हॉस्पिटलात बेड नाही!
आजची अॅडमिशन उद्यावर ढकलल्याच्या समाधानात मी माझ्या
एकांतवासाच्या क्वारंटाईनमध्ये राहिलो पुढचे तीन दिवस.

क्वारंटाईनचे ते तीन दिवस म्हणजे घरात राहून घरापासून दूर.
कुणी माझ्या रूममध्ये येणे नाही आणि एका मीटरहून जास्त जवळ
येणे नाही. सारे काही त्याच कोठडीत! घर स्वतःचे पण एखाद्या
कोठडीत राहिल्यासारखा स्थानबद्ध झालेलो. दिवसाचे चोवीस
तास आधी पुरेसे नव्हते. आता तेच चोवीस तास लोळून काढायची
शिक्षा. त्यात कोरोना शरीराच्या आत काही गोंधळ घालत तर
नसेल ना याचे टेन्शन. घरातील इतरांना तर संक्रमित होणार नाही
ना याचे टेन्शन. पण मी सारे पॉझिटिव्हली घेण्याचे ठरवलेले.
एवीतेवी कोविड पॉझिटिव्ह झालोच होतो. त्याला निगेटिव्ह
करायचे तर अॅटिट्यूड पॉझिटिव्हच हवा! या कोरोनाचा निभाव
माझ्या पुढे लागणार नाहीच ही खूणगाठ बांधली मनात पक्की..
आणि दोन दिवसांनी सैफी हॉस्पिटलात भरती झालो.

अॅडमिट व्हायला लागू नये असे मनापासून वाटत होते मला. एकतर एक्सपोझरला दोन आठवडे उलटून गेलेले. इतके दिवस कोरोना तग धरून बसलाय, तो ही शांतपणे.. पण माझा डिफेन्स मोडता येत नाही हे पाहून फ्रस्ट्रेट झाला असणार. शेवटी विषाणू झाला तरी त्याच्या सहनशक्तीच्या मर्यादा असणार! आणि कंटाळून तो माझा नाद सोडून देणार एक दिवस. खरेतर हॉस्पिटल बंद होऊनही दोन आठवडे झालेले. ते सुरू करण्याआधी घेतलेला तो स्वाब. तो पॉझिटिव्ह यायचे काही कारण नव्हते. पण तो चिवट कोविड बाळ हटून नाकातोंडात चिटकून बसलेला. चायनीज गोष्टींना असे हातपाय पसरण्याची सवयच असते नाहीतरी!

शेवटी तीनचार दिवसाची घरातील स्थानबद्धता संपायला आली नि मुक्काम सैफी हॉस्पिटलात हलवण्याचे आदेश आले.

या सगळ्या कोविडी रामायणात ह्या कोरोनाच्या चिवटपणाने नि जो दिसेल त्याच्यावर हल्ला चढवण्याच्या सवयीनेच सारे महाभारत घडत होते दुनियाभरात. तेव्हा त्याचा पाडाव करायला आता वैद्यकीय सेनेस पाचारण करणे आले. किंवा खरेतर मला त्या

वैद्यकीय सेवेस शरण जाणे आले. पालिकेची ॲम्ब्युलन्स आली मला घेऊन जायला. घरच्यांचा निरोप घेऊन निघालो .. मी पान खात नाही पण तरीही विडा उचलला .. घरी परतेन तो कोरोनाला हरवूनच. मी शांतपणे निघालो. माझ्या त्या शांततेने असेल पण घरचे सारे आश्चस्त झाले असावेत. तितक्याच शांततेने मला निरोप दिला घरून.

घरून मिळाला असेल शांत निरोप, पण बिल्डिंग खाली आलेली ॲम्ब्युलन्स ही एरवी देखील दखलपात्र असते. कुठल्याही सोसायटीत एक तर ॲम्ब्युलन्स नाहीतर पोलिसांची गाडी .. लोकांच्या नजरा खेचून घेतातच. एरवी सोशल डिस्टन्सिंग नसते तर आतापर्यंत आजूबाजूला कोंडाळे जमले असते. ह्या सर्वात सेंटर ऑफ अट्रॅक्शन असल्याने थोडा कॉन्शस होतो मी. त्यात कोरोनाचे दिवस. कुठे कुठे या प्रकारात डॉक्टरलाच खलनायक मानले गेल्याचे वाचले होते मी. त्या विशिष्ट डॉक्टरच्या नावापुढे संशयित असाही शब्द जोडला गेलेला वाचलाय मी. एकीकडे 'अमुक डॉक्टरने इतक्या लोकांत पसरवला कोरोना' अशीही वाचलीय बातमी मी. असेल ते असो. माझ्या सोसायटीत तरी मला फक्त सहानुभूतीचे लुकस मिळाला हे खरे. मी ॲम्ब्युलन्स जरा दूर उभी करायला सांगितलेली, तेव्हा चेहराभर मास्क लावून त्या

रूग्णरथावर स्वार व्हायला निघालो. मास्कमुळे चेहऱ्यावरच्या भावभावना आपोआपच मास्क होत होत्या, त्यामुळे त्याची चिंता नव्हतीच. काहीच दिवसांपूर्वी खिडक्या खिडक्यात थाळ्या वाजवणारे आणि दिवे लावणारे सारे परत एकदा खिडकीतून डोकावत होते. घरातच असल्याने त्यांना मास्क आड चेहरा लपवायची सोय नव्हती आणि माझ्या, कदाचित अंतिम ठरेल की काय, अशा तोंडाने ते दर्शनास उभे होते. काय असेल ते असो.. मी फक्त आता काहीच दिवसांत फिट होऊन येतोच आहे एवढा पॉझिटिव्ह विचार करत घरातल्यांच्या कडे हात केला. दोनच दिवसांत माझ्या पोराचा वाढदिवस आणि मी घरी नसणार. पोरं तशी मोठी आहेत तरी बाबाच्या वाटेवर डोळे लावून बसणार..

.. एक मोठी लढाई जिंकायचा पण करून निघालेलो.

सीमेवर सैनिक असेच आपल्या घरच्यांची आठवण काढत जगत असणार.. त्यांच्यापुढे तर हे काहीच नाही. आणि प्रश्न तर काहीच दिवसांचा आहे हे खरे!

माझ्या हॉस्पिटलातले तब्बल पस्तीस जण पॉझिटिव्ह आलेले त्या एका पेशंटमुळे. कसला चिवट विषाणू असणार बघा. त्या सर्वांची तर खबरबात नव्हती, पण त्यातले बहुतेक सारेच

माझ्यासारखे. लक्षणे फार नाहीत, पण पालिकेच्या निर्देशाने जिथे कुठे जागा होईल तिथे अॅडमिट झालेले. काही उपचार होऊन घरी परतलेले. नि मी माझ्यातल्या कोरोनाजंतूचा डाव उलटवून त्याची हकालपट्टी करायला सज्ज झालेलो. तरच आता एकच लक्ष्य .. कोविड निगेटीव्हिटी आणि त्यासाठी मानसिक पॉझिटिव्हिटी!

बचेंगे तो और भी लडेंगे .. छे! बचना तो है ही.. लडना भी है और जीतना भी. तोच एक आऊटकम मान्य आहे मला. शेवटी हा इंडिया व्हर्सेस चायनीज व्हायरस सामना जिंकणारच मी.

अगदी सकारात्मक विचारांनी मी सैफीतल्या वॉर्डातला पेशंट नंबर ७१० बनलो!

समोर अथांग समुद्र पसरलेला दिसत होता.

'अनंत आमुची ध्येयासक्ती अनंत अन आशा.. किनारा तुला पामराला..'

कुसुमाग्रजांच्या ओळी आठवत माझ्या त्या खोलीत बस्तान ठोकले मी.

मुक्काम पोस्ट सैफी हॉस्पिटल. रूम नंबर ७१०.

अंगावर पेशंटचे कपडे चढवले नि एरवी कुंपणाच्या दुसऱ्या बाजूस असणारा मी, डॉक्टरचा पेशंट झालो. एरवी बेडच्या बाजूस उभा राहून पेशंटला काही बाही विचारणारा मी माझ्या रूमच्या बेडवर आडवा झालो. रूम तशी चांगली होती. समोर समुद्राच्या लाटांची गाज ऐकायला येईल इतकी शांतता.. अर्थात ही शांतता म्हणजे सारी लॉकडाऊनची कृपा. समुद्राची भरती ओहोटी आपल्याच वेळापत्रकाप्रमाणे सुरू. वेळापत्रक बिघडलेय ते फक्त माणसाचे. बाकी सृष्टी मजेत आहे. झाडे नि झुडुपे आपल्याच रंगात आहेत. प्रदूषण नसल्याने त्यांनाही हवेचे अतिरिक्त शुद्धीकरण करण्यापासून थोडी विश्रांती आहे. पक्षी आणि प्राणी माणसाचा वावर नसल्याने आपलेच राज्य असल्यासारखे मुक्त आहेत. चिमण्यांना चिवचिवाट करायला वेळ आणि जागा मिळतेय. हल्ली तर पोपट पण दिसताहेत शहरातून म्हणे. कुणी तरी मोर रस्त्यावर फिरतानाचेही फोटो पाठवले होते मध्ये. थोडक्यात सारे माणसाच्या पिंजऱ्यातून सुटलेत नि माणूस पिंजऱ्यात अडकलाय. मी ही माझ्या रूम मध्ये अडकलोय आता.

मी हॉस्पिटलच्या बेडवर नि माझ्या आजूबाजूला सारे अंतराळ वीर .. नि वीरांगना.. फुल्ल मास्क, गॉगल्स आणि गाऊन्स घालून. अंतराळवीरांसारखे दिसणारे सगळे.. एकाच प्रकारच्या अशा कपड्यांत की कोणीच वेगळे ओळखू येणार नाहीत. मी ही माझा मास्क तोंडावर ठेवून आपल्याच खोलीत बंदिस्त होतो.

आता मी इथे एकटा होतो. माझे बाकी रिपोर्ट्स आले नव्हते अजून. एकूण आजाराची लक्षणे अशी की हा कोविडचा विषाणू कंटाळून निघून जाण्याच्या बेतात असावा.. असे मला तरी वाटत होते. वेगवेगळ्या रिपोर्ट्स मध्ये आजाराची पुढील प्रगती कळू शकते.. ते नव्हते आले अजून. खरेतर कोविडच्या संपर्कात येणे.. मग तो रिपोर्ट पॉझिटिव्ह येणे नि नंतर हॉस्पिटलात दाखल होणे सगळे काही घडून गेलेले काही दिवसांत. वय आणि थोडाफार इतर आजार सोडला तर तसा मी फिटच होतो. पण एरव्ही हॉस्पिटलात ऐतीत शिरणाऱ्या मला हे पेशंट म्हणून वातावरण प्रथम पचवणे आले. पण तरी हॉस्पिटलातील सिस्टर्स नि स्टाफची एकूणच पेशंटशी वागण्याची पद्धत पाहून धीर आल्यावाचून राहिला नाही. आमच्याही हॉस्पिटलात स्टाफची पेशंट्स बरोबर अशीच वर्तणूक असते. हॉस्पिटल नि आजार म्हटल्यावर आधीच गर्भगळीत झालेल्यास हा आधार महत्त्वाचाच. वैद्यकीय उपचार तर होतातच.

डॉक्टरशी संपर्क दिवसात दहा किंवा पंधरा मिनिटे. पण या स्टाफशी संपूर्ण दिवस. तेव्हा त्यांच्यावरच पेशंटसशी भिस्त. माझ्या नशिबाने सैफीतला स्टाफ खूपच चांगला होता. हॉस्पिटलच्या बेडवर पडून राहणे, सिस्टर देईल तशी औषधे खाणे, समोर येईल ते वेळच्या वेळी जेवणे .. 'डॉ. परब .. हाऊ आर यू फिलिंग..' सिस्टरच्या या प्रश्नाला दिवसांत चारदा 'आयॅम अॅब्सोल्यूटली फाईन' म्हणून उत्तर देत राहणे.. आणि हे सगळ्यामधून बाकी वेळ चिंतन करत राहणे समुद्राच्या लाटा पाहात .. नशिबाने चिंता करण्याची गरज नव्हती .. तेव्हा चिंतन करण्यास वेळच वेळ होता. रोजच्या रूटीनमध्ये फारसा फरक तर पडणार नव्हता. जेवणखाण.. हाय प्रोटीन डाएट .. आणि रात्री हळदीचे दूध.. म्हणजे आजच्या तरूणाईच्या भाषेत 'टर्मरिक लाट्टे..' तो न आवडता प्रकार घशाखाली उतरवला की रात्रीची निवांत झोप..

समोरच चर्नी रोड स्टेशन. मुंबईची लाईफलाईन म्हणावी ती रेल्वे गेले महिनाभर बंद आहे. न भूतो असा प्रकार ही आम्ही आमच्या आयुष्यात पाहतोय. एरव्ही दोन मिनिटे जरी गाडी लेट झाली तर ओसंडून वाहणारा रेल्वे प्लॅटफॉर्म आता ओसाड पडलेला.. नाही म्हणायला एखादा काळा कुत्रा फिरकायचा मधून मधून, कधी एखादा पोलिस हातातली काठी आपटत जायचा

इकडून तिकडे आणि कधी मुंगीच्या वेगाने जाणारी माल वाहतूक करणारी गाडी.

मी विचार करत बसलो.. एमबीबीएस नि एम डी.. मग ॲनॅस्थेटिस्ट म्हणून इंद्रधनू हॉस्पिटलात जॉब.. याला उलटून गेलीत पंचवीस एक वर्षे. त्यात असा निवांत वेळ कधीच न मिळालेला. आणि तो मिळावा तर असा! कोई बात नहीं. मला असला निवांतपणा नकोच आहे.. या कोरोनाच्या विषाणूला एकदा हाकलवला की मी मोकळाच होणार आहे.. परत तेच माझे आयुष्य सुरू होणार आहे..

हॉस्पिटलातील ॲडमिशनच्या पहिल्या दिवशी तर अगदी प्रसन्न मनाने झोप आली. हॉस्पिटल सिलिंग्स आर बोअरिंग म्हणतात.. पण माझी आठ तासांची हुकुमी झोप .. आलीच ती डोळ्यांत.

आता लवकरच नवा स्वाब जाईल.. तो लवकरच निगेटीव्ह येईल नि पुन्हा मी परतेन.. माझ्या होम स्वीट होम मध्ये .. आणि एकदा निगेटिव्ह झालो की मोकळेपणानी आपल्या माणसांत देखील.

६.

"हाऊ आर यू डॉक्टर परब?"

सिस्टरांचा हा प्रश्न सकाळी राऊंडवर डॉक्टरनी विचारला. मी तर फाईनच होतो.. आधीही नि आताही. तर वेगळे उत्तर काय देणार?

सततच्या या प्रश्नाने मात्र मी विचारात पडलो. मी इकडे बंदिस्त खोलीत फिरतोय.. अडकून पडल्यासारखा. मला न कुठे दुखतेय न खुपतेय.. कोरोना माझ्या शरीरात कॉलनी बनवून राहतोय पण त्याचा मला काही त्रास नाही .. मी असा धडधाकट दिसत असताना मला हा प्रश्न वारंवार का विचारला जावा? बाकी आजारांच्या पेशंटसना कोण विचारतो असे? सो समथिंग टू डू विथ कोरोना इटसेल्फ? वाचायला पाहिजे. डॉक्टर असण्याचा हा मोठाच तोटा. आजार काय हे ही कळते नि त्यातली काँप्लिकेशन्स काय हे ही.

जुन्या जमान्यातले पेशंटस् खरे नशीबवान होते. एकदा डॉक्टरच्या हाती विश्वासाने पेशंट सोपवला की काम झाले.. आणि असा विश्वास दाखवणारे पेशंट नि नातेवाईक मिळणे हे त्या

डॉक्टरांचेही नशीब. आज गुगलवरची अर्धशिक्षित नि पावलोपावली अविश्वास दाखवणारी पेशंट नि नातेवाईक मंडळी पाहिली की वाटते.. कुठे नेऊन ठेवलाय वैद्यकीय व्यवसाय माझा! पण तेव्हा उगाच डॉक्टरला देवाचा दर्जा देणारे ही चुकीचे होते आणि आज एकदम दुसऱ्या टोकाला जाऊन दानव मानणारे पण चूकच. डॉक्टर आपला सर्वसामान्य माणसासारखा. आजवर मुद्दाम कोणा पेशंटचे नुकसान करणारा डॉक्टर माझ्या पाहण्यात नाही. डॉक्टरवर विश्वास टाकला की निश्चिंत मनाने आजाराचा सामना करता येतो. कोरोनाबद्दल आजवर कितीतरी माहिती मिळवून झालेली. अजूनही नवनवीन माहिती व्हॉटस्यापवर येऊन थडकतेय. काही जुन्या थेयरीज बाद होताहेत. काही नव्या येताहेत. ट्रीटमेंट प्रोटोकॉल बनताहेत.. बिघडताहेत.. परत नव्याने जुळवले जाताहेत. मी डोळे मिटून ठरवले.. आपले भूल देण्याचे ज्ञान भूल जाव.. डॉक्टर म्हणणार तो इलाज.. ते तपास. लवकरात लवकर इथून घरी पोहोचणे हा एकच विचार करायचा. बाकी बघून घेण्यास श्री असतात तसे इकडचे वैद्यकीय कर्मचारी समर्थ आहेतच! आणि मी इतक्या वर्षांत पाहिलंय हे.. असा विश्वास दाखवणारा पेशंट मिळाला की डॉक्टरचाच हुरूप वाढतो. एकदा पेशंटनी सारे तुमच्यावर सोपवलेय म्हटले की डॉक्टरला त्याच्याबद्दल अधिक

विचार करण्यात आनंद वाटतो.. आणि तेच करत मी डोळे मिटून औषधे घेत नि ते सांगतील ते तपास करत राहिलो.

पण आजचा दिवसच माझा नसावा.. झाले असे की आज माझ्या मित्राचा फोन आला. तसे फोन यायचे मधून मधून. फोनमधून सोशल डिस्टन्सिंग साध्य होते आणि ह्या कोरोना व्हायरसला व्हायरल न होऊ द्यायला हा उपाय बेस्ट! पण आजच नेमका असा फोन यावा मला.. झाले इतकेच की त्या मित्राशी बोलताना पाणी प्यायचे निमित्त झाले. घशात पाणी डायरेक्ट गेल्याने त्याने असहकार पुकारला आणि खोकून निषेध नोंदवला गेला. खरेतर बिचाऱ्या कोरोनाचा हात नव्हता या खोकल्यामध्ये. पण पलीकडच्या माझ्या मित्राने बिल त्याच्यावर फाडले. "कोविड पॉझिटिव्ह विथ बाऊट ऑफ कॉफ.. व्हेरी सीरियस .."

त्याने तत्काळ निदान करून टाकले. खोकल्याच्या अनंत कारणापैकी फक्त कोविडचे कारण सुचले होते त्याला. परीक्षा असती ही तर मी त्याला तिथेच फेल केले असते. पण ही काही व्हायवा नव्हती आणि तशी चूक त्याची नव्हती. सारे वातावरणच कोरोनामय झालेले.. तो तरी काय करणार? देशातील कोणत्याही घडामोडीत परकीय हात दिसावा तसा कुणी शिंकला की खोकला की त्यात कोविडचा हात दिसतो सगळ्यांना.

जाता जाता वाटले.. आता कोरोनाच्या निमित्ताने टेलिमेडिसीनचा प्रसार नि प्रचार होतोय.. म्हटले काही खरे नाही टेलिमेडिसीनचे.

पण जे व्हायचे ते होऊन गेले. म्हणजे माझ्या थोड्याफार हळव्या झालेल्या मनावर त्या खोकल्याच्या निदानाचा परिणाम तर झालाच. अगदी जखमेवर मीठ वगैरे फिल्मी डायलॉग इतका नाही पण तरीही थोडी नकारात्मकता येते ती आलीच

हे कमी की काय.. हातातल्या मोबाईलवर मेसेजेस मागून मेसेजेस येत होते. ते थोडीच थांबवता येणार होते मला? व्हॉटस्यापवर शास्त्रीय आणि अशास्त्रीय माहितीचा महापूर येत होता. त्यात कोविडचे नानाविध प्रताप आणि त्यावरचे संभाव्य उपाय यांचा जणू प्रपात कोसळत होता. कितीही नाही वाचू म्हटले तरी नजर जात होती त्यांच्यावर. लेट कॉम्प्लिकेशन्स पण होऊ शकतात म्हणे.. म्हणून तर दररोज डॉक्टर आर यू फाईन विचारत नसावेत सकाळी? तसे माझे ऑक्सिजन सॅच्युरेशन तर परफेक्ट दिसत होते नि आजारीपणाची लक्षणे तर विशेषे नव्हतीच.. तरीही..

संशयाची पाल एकदा मनात घुसली की ती चुकचुकायची काही थांबत नाही.

सारे काही व्यवस्थित असतानाही मनात नाही नाही ते विचार डोकावू लागले. उद्या स्वाब जाणार परत.. त्यात रिपोर्ट निगेटीव्ह येणे ही पॉझिटिव्ह न्यूज.. अशी ब्रेकिंग न्यूज मिळणार ना? आजवरचे पंधरा वीस दिवस.. त्यात झालेले सारे काही डोळ्यांपुढे उगाच यायला लागले. आणि तशात उगाचच नवा संदेश आला.. इटलीतले ऑटोप्सी रिपोर्ट. पन्नास पेशंटच्या ऑटोप्सीत सापडलेले बिघाड. त्यात रक्तवाहिन्यांत सापडल्या रक्ताच्या गुठळ्या. एकूण आजाराचे आजवर समजलेले स्वरूपच बदलून टाकणारे रिपोर्ट्स ..

रात्र झाली. हळदीचे नावडते दूधही पोटात गेले. रात्रीची औषधे गेली. बेडवर पडलो की लगेच येणारी माझी हुकुमी झोप.. येता येईना ती.

आता मनाला विचारांची गर्दी व्हायला लागली. समोरच्या चर्नीरोड स्टेशनात अगदी एका महिन्यापूर्वी जशी व्हायची तशी.

एकतर अगदी शाळेचे दिवस आठवले. आमच्या शाळेतला मी हुशार विद्यार्थी. दहावीपर्यंत पहिला नंबर सोडला नव्हता मी. मराठीत शिकलेलो सातवीपर्यंत तरी नंतर इंग्रजीवाल्यांना टफ फाईट देत दहावीतही पहिला आलेलो मी. तशीच बारावी गाजवली.. जीएस मेडिकल कॉलेज नि केईएम हॉस्पिटलासारख्या नंबर वन कॉलेजमध्ये एम डी झालो.. इंद्रधनू सारख्या मोठ्या हॉस्पिटलात अगदी कॉम्पलिकेटेड केसेस हाताळायला लागलो.. माझा करीयर ग्राफ कधी खाली आला नाही .. एकाएकी हे सारे संपतेय की काय?

मग कॉलेजचे दिवस डोळ्यांपुढे आले. आमच्या रूपारेलचे कित्येक जण माझ्याबरोबरच पोहोचलेले जीएस मध्ये. एमबीबीएसचा घनघोर अभ्यास .. रात्रंदिवस घासूगिरी करून पोहोचलो ते अॅनास्थेशिया डिपार्टमेंट .. पण कॉलेज म्हणजे तेवढेच नाही .. मित्रपरिवार सगळा जो आजही संपर्कात आहे. आमची बॅचही मोठमोठ्या हुशार जणांनी भरलेली. त्यातील काहीतर जगप्रसिद्ध त्यांचा फिल्डमध्ये. बहुतेक सारे आपापल्या जागी आणि आपापल्या जगात नावाजलेले. अशांच्या मैत्रीचेही अप्रूप वाटावे.. त्यांचे मेसेजेस आजही येतात आमच्या ग्रुपवर.. तेथे सारेच

तेच विशी बाविशीचे बनून अवतरतात.. सारे काही कसे छान..
आता तर सगळी घडी बसतेय.. एकाएकी मोडणार की काय ती?

घरचे सारे आठवायला लागले.. सगळ्यांत मी लहान ..
शेंडेफळ, त्यामुळे बिघडलेला नसलो तरी लाडका सगळ्यांचा.
डॉक्टर झालो.. मोठ्या हॉस्पिटलात कामाला लागलो.. याचा
सगळ्यांना कोण अभिमान.. बायको माझी बँकेत ऑफिसर..
चांगली दोन मुलं.. पाल्यांतले छानसे स्वप्नवत घर.. आता तर
पंचावन्नी आलीय.. मेहनत करतोय अजून पण ती स्वतःच्या
मर्जीने.. पैशांची अडचण नि त्यामुळे येणारी मजबूरी म्हणून नाही ..
हे सारे असेच सोडून जावे लागते की काय?

रात्र सरता सरेना. नजरे समोर सेकंड इयरचे पॅथॉलॉजी आले.
ऑटोप्सीचा मोठा हॉल. एका टेबलावर ती डेड बॉडी.. त्याला
मध्यभागी दिलेला छेद.. पोटातील आतडी.. उघडलेली कवटी..
छोटा नि मोठा मेंदू .. मन किती विचित्र असावे? मध्यरात्रीच्या त्या
अंधारात माझ्या खोलीत मी माझीच ऑटोप्सी इमॅजिन करतोय..
सगळा प्रताप त्या इटलीच्या पेपराचा.. कळतेय मला पण वळत
नाहीए. झोप अजून का येत नाही .. खरेतर एकदा ते रिपोर्ट निगेटिव्ह

आले की मी घरी जाण्यास मोकळा .. एवढे समजून उमजून ही
विचारांची गर्दी काही हटत नाही.. विचारांनाही सोशल डिस्टन्सिंग
लागू करायला हवे..

कधीतरी पहाटे डोळा लागला माझा. जाग आली ती
सिस्टरच्या हाऊ आर यू डॉक्टर या प्रश्नाने..

देवाजीचे नाव घेत सकाळी उठलो. झोप नीट न झालेली. पण निग्रहाने रात्रीतली निगेटीव्हीटी झटकून टाकली. आजचा दिवस माझाच..

सकाळ सकाळी नाकातोंडातला स्वाब घ्यायला पोहोचलेली लॅबवाली मंडळी. थोडेफार दुखलेच. दुखले नाहीतर स्वाब नीट होत नाही म्हणे! थोडक्यात सॅपलिंग व्यवस्थित झालेय. थोड्याफार विव्हळण्यानंतर आता मी रिपोर्टची वाट पहायला मोकळा आहे.

आता फक्त सकारात्मक विचार. नो मोअर सायंटिफिक रिडिंग. करावे तर काय काय आणि वाचावे तर काय..

मी माझ्याकडचा पावा बाहेर काढला. कृष्ण आणि त्याची बासरी .. दोघांच्या प्रेमात न पडलेला आजवर कुणी दिसला नाही मला. कृष्ण मला दरवेळी वेगळा भासतो. कधी खरोखरीचा देव म्हणून, कधी योद्धा म्हणून, कधी सल्लागार म्हणून .. कधी तत्वज्ञानी म्हणून .. कधी राधेचा असतो तो.. आणि कधी मीरेचा

असतो.. कधी त्याच्या सवंगड्यांचा तर कधी सुदाम्याचा दोस्त.
त्याच्या डोक्यावरचे मोरपीस आणि ओठावरची बासरी..
श्रीकृष्णाच्या मोहात कोण पडणार नाही? त्याची ती बासरी मी
शिकलोय.. वाजवतो अधून मधून. घरून येताना कशी कुणास
ठाऊक आठवणीने आणलेली मी ती माझ्या बरोबर. ती बाहेर
काढली.. आणि वाजवू लागलो. कुठल्याशा हॉस्पिटलच्या बेडवर
बासरी वाजवेन मी कधी.. कधी स्वप्नातही आले नव्हते ते. पण
कोरोना कृपेने आज आला तो दिवस. संगीताची मला रूची
पहिल्यापासूनच. विशेषतः शास्त्रीय संगीत .. त्यासाठी कान तयार
आहेत माझे. वेगवेगळे राग आणि रागिण्या.. त्यात आता हातात
बासरी.. ठरवले.. आता फक्त मधुर संगीत .. ओठावरल्या बासरीने
मी वेगवेगळी गाणी वाजवू लागलो. समोर कुणी ही नाही .. खऱ्या
अर्थाने स्वांत सुखाय! आणि खरेच ते सुख कन्हैयाच्या बासरीत
आहे हे मला अधिकच कळले त्या दिवशी. कालचा तो विचित्र
विचारांचा प्रवाह आटला पूर्णपणे. मनातले ते विचार बासरीच्या
सुरांबरोबर निघून गेले असावेत.. संकट म्हटले तर आले होते..
खरेतर ते जास्त मनातच होते .. ते विरले. मन आता पूर्णपणे मोकळे
झाले.

मग मित्रमंडळींना फोन झाले. काल टेलिमेडिसनचा प्रयोग झाला होता माझ्यावर. आज तसे काही होणार नाही. ज्यांच्याशी बोललो ते सगळेच माझे डॉक्टर मित्र .. टेक थिंग्स इन युवर स्ट्राइड्स या विचारांचे. त्यामुळे कुणी मला माझ्यातल्या त्या कोरोनाबाळाची आठवणही करून दिली नाही. इकडतिकडच्या गप्पा झाल्या.. गंमत म्हणजे आम्ही सारे तीस एक वर्षांपूर्वी एका कॉलेजातले मित्र. नंतर भेट कधी चुकून झाली तर झाली. कित्येकांशी तर गेल्या दहा बारा वर्षांत भेट झाली नसेल. पण बोलताना ते काळाचे बंधन तुटून पडते पार. कॉलेजातल्या गमतीजमती आठवत दुपार छान निघून गेली.

आता माझ्या नाकातोडांमध्ये जंतू.. की त्यांच्या डेड बॉड्या.. लॅब मधल्या कुठल्याशा यंत्रात असतील. समोर पॅथॉलॉजिस्ट निदान करत असणार. पास की फेल? माझ्या वढाय वढाय मनात परत त्या टेस्टचे रिपोर्ट्स डोकावायला लागलेच. पण आज आय वॉज इन माय ओन कंट्रोल. कालची पुनरावृत्ती आज नाही.. नाहीच..

प्रार्थनेत शक्ती आहे. मला आठवते, आमच्याच कॉलेज ग्रुपवर देव आहे की नाही यावर प्रचंड डिस्कशन झालेले. अर्थात आस्तिकांची मेजॉरिटी आहेच आणि लोकशाही ही देवादिकांनाही लागू करावी असे मला तरी वाटते! परिक्षेला बसलो नि रिझल्टच्या दिवशी खरेतर टेन्शन घेऊन काही फायदा नसतो. धनुष्यातून बाण निघून गेला किंवा आजच्या जमान्यात एकदा एस एम एस सेंड केला.. की तो परत घेता येत नाही. तसे परीक्षेत लावलेले दिवे कितीही प्रार्थना केली रिझल्ट आधी तरी जास्त व्होल्टेजने जळत नाहीत .. आणि गंमत म्हणजे हे सगळे माहिती असूनही रिझल्टच्या आधी माणूस प्रार्थना करणे सोडत नाही .. माझा स्वाब आधीच निघून गेला होता.. आता निकाल लागणे बाकी होते.. मी सकारात्मक विचारांचा जोर लावून त्या कोविडचा पाडाव करणार होतो आणि त्याचीच मनाने तयारी करत होतो मी. आता दोन दिवसांनी त्या विषाणूने कंटाळून आत्महत्या केल्याची बातमी आली की जिंकलो ही लढाई. म्हणजे पहिला गोल कोविडचा भले असो.. निर्णायक गोल माझाच असणार.

थोडक्यात देवाची स्तोत्रे पाठ होती ती म्हटली, नामस्मरणाचा महिमा आहे खूप. अर्थातच बरे वाटले. आजचा दिवस माझा हे खरेच.. उद्या कोरोना विजय झाला की उद्याचाही दिवस माझाच!

८

"गुड मॉर्निंग .. डॉक्टर. हाऊ आर यू? युवर बर्थ डे टुडे?"

सिस्टरच्या आवाजानी मी दचकलो.

माझा बर्थ डे? अर्थात आज रिपोर्ट निगेटीव्ह आला तर तो वेगळ्या अर्थाने वाढदिवसच..

"तुमच्या रूम मधून ती हॅपी बर्थ डे टू यू ची ट्यून ऐकली.."

"ओह! ती ट्यून.. माय सन्स बर्थ डे सिस्टर. आय प्लेड धिस फ्ल्यूट अँड रेकॉर्डेड .. सेंट टू हिम.."

"डोन्ट वरी.. यू वुड सून बी विथ हिम .. तुमचा रिपोर्ट निगेटिव्हच येणार .."

"ओह! थ्यांक्स सिस्टर.."

दिवस तर असा सुंदर सुरू झाला. समोर समुद्र ही शांत आहे. लाटांचा आवाज कानावर येतोय. असेच राहिले तर मुंबईच्या समुद्रात अगदी डॉल्फिनपण दिसायला लागतील! सारी कड्याकुलुपाची म्हणजे लॉकडाऊनची कमाल. सगळीकडे प्रदूषण कमी झालेय.. हवा शुद्ध झालीय.. बाकीचे डॉक्टरलोक सांगताहेत अगदी हार्ट अटॅक्सची संख्या ही कमी झालीय.. पृथ्वीवरचे ओझोन

होल पण रिपेअर होत आलंय म्हणे! रविवार सुट्टी पाहून रेल्वे वाले मेगाब्लॉक घेतात, सृष्टीने मेगाब्लॉक घेऊन शुद्धीकरण करवून आणलंय सगळीकडे.

अशा विचारात असतानाच तीच अंतराळवीराच्या पोशाखातली सिस्टर परत आली..

"गुड न्यूज सर!"

गुड न्यूजची ही एक गंमत असते. आपली अपेक्षा असते ती त्या त्यावेळची गुड न्यूज! दहावीत असताना शाळेत पहिला आलो ती गुड न्यूज.. मग मेडिकलला आलो.. एम डी झालो.. तेव्हा रिझल्ट लागला ती न्यूज गुड.. माझ्या मुलांचा जन्म झाला तेव्हा पण सिस्टरने दिलेली न्यूज.. तेव्हा ती गुड न्यूज.. आज गुड न्यूज म्हणजे फक्त एकच.. रिपोर्ट निगेटिव्ह असणे..

"रिपोर्ट निगेटिव्ह सर.."

"थ्यांक्स सिस्टर. टेन्शन ओव्हर .."

मी कुणी राजा महाराजा असतो तर गळ्यातला हार काढून दिला असता.. नाहीतर कुठली जहागीर नावे करून दिली असती सिस्टरच्या असे वाटले मला.. इतक्यात सिस्टर म्हणाली,

"बी रेडी.. सेकंड स्वाब.. जस्ट नाऊ.. येताहेत लॅब वाले.."

आता हा दुसरा निगेटिव्ह आला की मी घरी जायला मोकळा..

"म्हणजे अजून दोन दिवस?"

"नो सर.. रिटन रिपोर्ट टेक्स टाईम.. निगेटीव्ह असेल तर संध्याकाळपर्यंत सांगतील फोन वर.."

"ओह! देन आय कॅन बी होम.. कान्ट वेट टू गो बॅक.. आर्यम इन अ हरी.."

"यस.. वुई टू.. टू अॅकोमोडेट नेक्स्ट पेशंट .."

"ओह! थ्यांक्स सिस्टर.."

"कमॉन सर.. टू गिव्ह होप्स इज अवर जॉब.. प्रे ऑल विल बी वेल.."

सारे काही ठीक झाले. पाचेक दिवस उलटून गेलेले पण घरी आलो तर किती तरी दिवस उलटून गेलेत असे वाटत होते. अर्थात आता धोका टळला होता. कोरोना आता गनिमी काव्यानेही येणार नाही परत. फक्त आता डॉक्टरी सल्ल्यानुसार चौदा दिवस सक्त एकांतवास! एका खोलीत माझ्या मी बंदिस्त. घरच्यांशी फोनवरून बोलणे नि जेवण आणून दिले की ते एकट्याने खाणे.. अर्थात आधीही मी असा क्वारंटाईनमध्ये होतो.. पण हा आता कोरोना मुक्तीकडे प्रवास.

मन कित्ती विचित्र असते? कुणी आधी चौदा दिवस कोंडून रहा म्हणाले असते तर एक संकट वाटले असते. आता चौदा दिवस तर काय अस्से जातील वाटायला लागले.. रामाने तर चौदा वर्ष काढली वनवासात .. मी चौदा दिवस नाही काढू शकणार? आणि त्या शेवटी मग स्वातंत्र्य .. अगदी कोरोना बिघडवू नाही शकणार काही. पहिल्या इन्फेक्शनच्या अँटिबॉडीज नव्या कोरोनाला बघून घेतील.. थोडक्यात दोन आठवड्यात मी परत माझ्या इंद्रधनू हॉस्पिटलाच्या ओ.टी त असणार .. चौदा दिवस म्हणजे स्वतः स्वतःशी.. आत्मसंवाद.. उगाच त्याला एकांतवास कशाला म्हणायचे? आता विचार कसलाच करायचा नाही.. फक्त दोन आठवडे..

कोरोना मला शहाणे करून गेला.

तसा तो आला तसा निघून गेला. जास्त त्रास न देता. साधारण दोन तीन आठवडे माझ्याबरोबर होता तो. त्याच्या अनिश्चित स्वरूपाने टेन्शन देऊन गेला.

पण या दिवसांत काय काय विचार नाही आले मनात? कधी भीती थोडी.. कधी एकदम बिनधास्त. रोज ऑक्सिजन लेव्हल बघायचो.. ताप तर नाही ना ते बघायचो.. चव आणि गंधाचे

सेन्सेशन्स शाबूत आहेत ना ते बघायचो .. काहीच कुठे ॲबनॉर्मल नाही.. थोडावेळ जीव भांड्यात पडायचा.. मग का कुणास ठाऊक तो भांड्यातला पडलेला जीव उठून परत म्हणायचा .. डोन्ट रिलॅक्स.. रात्रच काय दिवसही कोरोना नावाच्या वैऱ्याचा आहे.. मग आता म्हणे माझ्या शरीरात ॲंटीबॉडीज बनल्या असतील .. परत कोरोना काही वाट वाकडी करायला येणार नाही.. आणि आला तरी माझे काही वाकडे करू शकणार नाही .. आणि अचानक कुठून रिपोर्ट येतो.. एकदा झालेल्याला पुन्हा कोरोना झाला म्हणे! व्हॉटस्याप विद्यापीठ शांत बसू देईल तर ना!

पण या काळात हाती होती ती ज्ञानेश्वरी. ज्ञानेश्वरीतील अध्याय आणि जीवनाचे तत्वज्ञान.

मी गाथा वाचली, तुकाराम नि ज्ञानेश्वराच्या अभंगांचा अमृतानुभव घेतला.. जीवनाची क्षणभंगुरता नि जीवनाचा अर्थ.. गहन तत्वज्ञान .. शेवटी ध्यानात आले ते एकच..

मना श्रेष्ठ धारिष्ट्य जीवी धरावे

रामदास स्वामी सांगून गेलेत.. मन हेच शस्त्र.. मन हेच शास्त्र.. मनासारखे दुधारी शस्त्र.. वापरावे तसे वापरले जाईल. तेच घात करेल.. आघात करेल आणि तेच एका क्षणी उद्धार करेल.

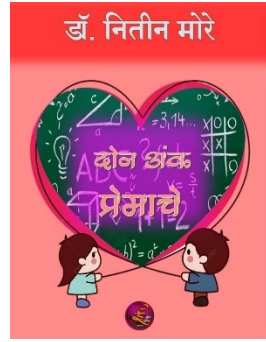
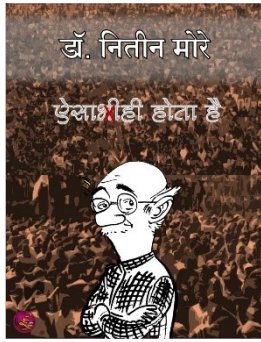
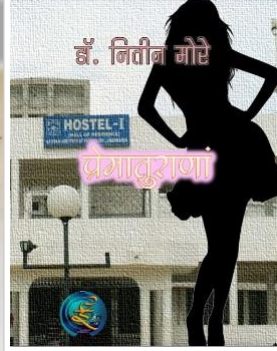
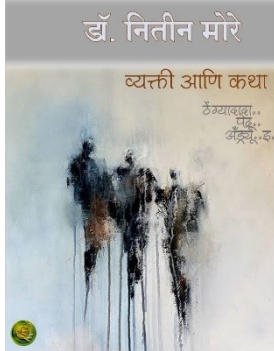
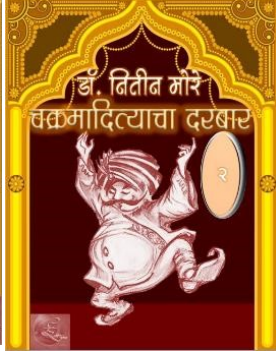
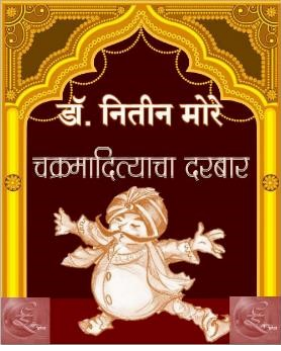
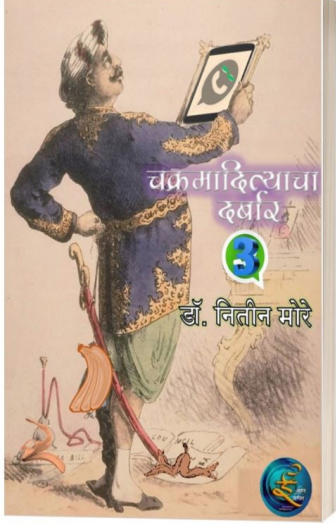
कोरोनाच्या निमित्ताने एवढा बोध घेता आला.. अगदी संत सज्जनांना नि महात्म्यांना एखादी ओवी अनुभवा यावी एवढी पुण्याई नसेल ही पण त्या निमित्ताने थोडे स्वतःच्याच अंतरंगात डोकावता आले..

कोरोना गेला माझ्या शरीरातून. मी आधी होतो तसाच फीट आहे.. लवकरच मी परत जॉईन होईन.. पुनश्च हरी ओम म्हणत!

(या पुस्तकाच्या लेखनाच्या वेळी कोविडबद्दलची वैद्यकीय माहिती मर्यादित होती. गेल्या काही महिन्यात आजाराचे स्वरूप, त्याचे इलाज वगैरे मध्ये कित्येक बदल घडले आहेत. तरी देखील आजाराचे अक्राळविक्राळ स्वरूप व ज्यास तो होतो त्याच्या मनातील भीती अजूनही तशीच आहे. या पुस्तकातील अनुभव हे त्या वेळेच्या कोविडच्या तपास व इलाजांवरचे आहेत.)

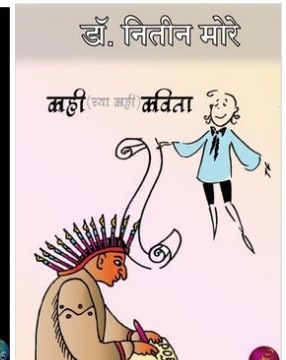
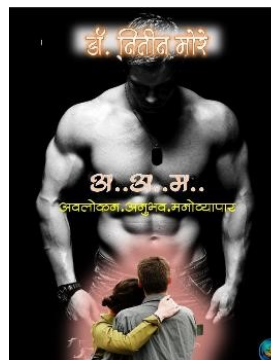
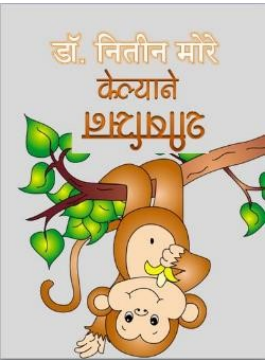
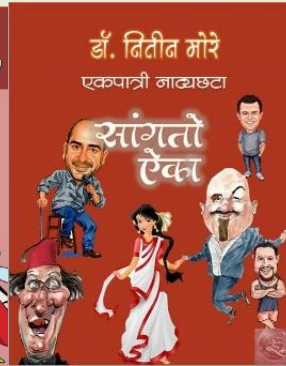
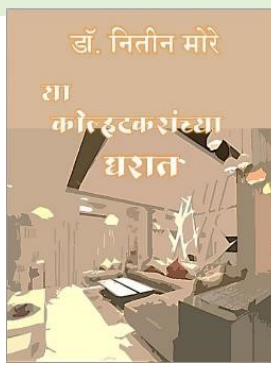
डॉ. नितीन मोरे यांची प्रकाशित २६ पुस्तके

यांच्या कव्हरवर क्लिक/टॅप करताच (नेट असल्यास) पुस्तक उघडेल.

डॉ. नितीन मोरे यांची प्रकाशित पुस्तके
यांच्या कव्हरवर क्लिक करताच (नेट असल्यास) पुस्तक उघडेल.

अनुभवांचे लेखन जसजसे प्रामाणिक व्यक्तीगत होत जाते तसतसे त्याची परिणामकारकता वैश्विक होत जाते. प्रामाणिक अनुभवलेखन वाचकांच्या मनाला भिडते. जगातील सर्वात जास्त गाजलेली पुस्तके ही व्यक्तीगत अनुभवांची आहेत.

कोणत्याही प्राण्याला, सजीवाला, अनुभवाने शहाणपण येतं. अनुभवासारखा शिक्षक नाहीच. इतर प्राण्यांना काही प्रमाणात त्यांचे जन्मदाते थोडंफार शिक्षण देतात. पण मानव हा असा प्राणी आहे ज्याला फार पूर्वी जगलेल्या आणि आता जिवंत नसलेल्या माणसांचे अनुभवही शिकता येतात. ते पुस्तकांद्वारे. माणसाला आपल्या जवळपास नसलेल्या, दूर देशातल्या माणसांचे अनुभव समजून घेऊन शिकता येतं. तेही पुस्तकांद्वारे. प्रत्यक्ष अनुभवांहून चांगला शिक्षक नाहीच. पण इतरांना आलेले अनुभव, त्यांनी खाल्लेल्या ठेचा याही माणसाला शिकवतात आणि शहाणे करून सोडतात.

म्हणून वाचा. वाचत रहा. इतरांना वाचायचा आग्रह करा. वाचाल तर वाचाल हे शंभर टक्के सत्य आहे. एक एक पुस्तक म्हणजे व्हिटामिनची एक एक गोळी असते असं समजा. शहाणं करून सोडणारं व्हिटामिन.

आणि जसे इतरांचे अनुभव तुम्हाला शहाणं करतात तसे तुमचे अनुभव इतरांना सांगून त्यांना शहाणं करायचं काम तुम्ही करू शकता. तुम्ही तुमचे अनुभव लिहून ई साहित्यकडे पाठवा. बाकी सर्व आम्ही बघू.

आपल्या गाठीशी असे काही अनुभव असतील तर ते लिहा. आमच्याकडे पाठवा.

esahity@gmail.com

www.esahity.com

www.esahity.in

